

Eliza Śmigielska, Wojciech Śmigielski

Podrzecze, woj. leszczyńskie, st. 3

Informator Archeologiczny : badania 22, 82

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Podegrodzie, woj. nowosądeckie, st. 9 - patrz okres lateński.

**Podrzecze,
woj. leszczyńskie,
st. 3**

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Archeologii Wielkopolski w Poznaniu, Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadzili Eliza i Wojciech Śmigiełscy. Finansował WOA-K w Lesznie i IHKM PAN. Szósty sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury przeworskiej ze starszego okresu rzymskiego. Grób megalityczny kultury amfor kulistych. Osadnictwo schyłkowo neolityczne (wczesnobrązowe). Osadnictwo średniowieczne.

Prace prowadzono nadal w południowo-zachodnim sektorze stanowiska. Zbadano obszar 274 m² o odkryto 102 obiekty. Na cmentarzysku kultury przeworskiej odkryto 52 groby jamowe, bezpopielnicowe. Rozmiary jam zamykały się w przedziale od 40 x 50 cm, poprzez 70 x 100 cm do ok. 100 x 120 cm. Ich głębokość wynosiła 20-80 cm. Najczęściej występowały jamy o wymiarach ok. 40 x 80 cm i głębokości do 40-50 cm. Na powierzchni miały przeważnie kształt owalny, elipsowaty, kolisty i nerkowaty, a przekroje były niekolkowate, workowate, półkuliste i rzadko cylindryczne. Niektóre z nich były obwarowane na stopie brukami kamiennymi, niektóre były oznaczone na powierzchni pojedynczymi kamieniami.

Wyposażenie grobów było skromne. W przeważającej części jam znajdowały się jedynie fragmenty naczyń, zwykle kilku różnych, w ilości od kilku do kilkudziesięciu. Liczba ich nie była skorelowana z wielkością jamy, czy z wyposażeniem w przedmioty metalowe. Rozmieszczenie materiału ruchomego w grobach było różne. Ułamki naczyń występowały zwłaszcza w górnych partiach jam, przepalone kości były niekiedy umieszczane na dnie jamy, przeważnie jednak były one zmieszane z popiołem i występowały w rozproszonym. Drobne przedmioty metalowe, jak np. zapinki, spoczywały przeważnie w partiach stropowych grobów. Na ceramikę grobową składały się gładkościenne naczynia wazowate, dwustożkowate z łagodnym załomem, ostro profilowane czarki dwustożkowate, czarki półkuliste i misy, kubki, grubościenne garnki o powierzchni chropowatej, obrzucanej i szorstkiej. Wśród zabytków z innych surowców znalazłono m. in. nóż żelazny i fr. Innych noży, żelazny grot strzały, 8 skuwek i okuć, 16 gwóźdź i nitów żelaznych (2 z ozdobnymi główkami), 3 sprzączki do pasa (2 żelazne, 1 brązowa), igielnik żelazny, 3 zapinki żelazne, 4 zapinki brązowe, zapinkę srebrną, żelazny wiśtorok wtaderkowaty, fr. kościelnych zdobionych płytek grzebieni, fr. paciorków szklanych, fragmenty przeszłków glinianych. Na szczególną uwagę zasługuje importowana srebrna zapinka z późnego okresu rzymskiego oraz importowany żelazny nóż celtycki z późnego okresu lateńskiego.

Oprócz grobów odkryto 34 inne obiekty związane zapewne z tym cmentarzyskiem, zwłaszcza różnej wielkości jamy i dołki postłupowe, a także obiekty tzw. rowkowe. Wśród nich na wyróżnienie zasługuje nadzwyczajnych rozmiarów kamień (2 m długości, 75 cm wysokości), spoczywający w jamie wypełnionej spalenizną, otoczony wieńcem kamieni polnych i obsypany fragmentami naczyń. W jamie znalazłono też okruchy paciorków szklanych, 1 gwóźdź żelazny. Wśród obiektów rowkowych jeden miał kształt koła o średnicy wewnętrznej 120 cm, inne szerokości od kilkunastu do ok. 30 cm, przebiegały w różnych kierunkach, ale 2 lub 3 z nich łączyły się z jamą, w której spoczywał wspomniany kamień; w pobliżu zarejestrowano kilka dołków postłupowych, stanowiących zapewne ślad większej konstrukcji naziemnej.

Na cmentarzysku odkryto kolejny, płyty już, grób zwierzęcy. W prostokątnej jamie o wymiarach 95 x 270 cm spoczywał kompletny szkielec konia, ale w nienaturalnym układzie: zwierzę leżało na lewym boku, tylne nogi miało wyłamane ze stawów biodrowych i wyciągnięte do tyłu, przednie zgięte i podkurczone pod korpusem. Szyja była wykręcona i głowa spoczywała pionowo, pyskiem w dół. Wśród kości zalegały 3 kamienie, a w jamie znalazłono 2 skruszałe paciorki szklane, paciorek kościelny i gwóźdź żelazny.

Pośród obiektów ze starszych epok do najbardziej efektownych należał okazały grób megalityczny, zbudowany w kształcie skrzyni kamiennych z obwarowaniem. Skrzynia o wymiarach wewnętrznych E-W 75 cm i N-S 50 cm zbudowana była z 3 płyt kamiennych (ściany N, E i S), ściana W zastawiona była 3 płaskimi kamieniami. Dno stanowił duży płaski kamień, skrzynię nakrywała duża płyta, całość była przykryta brukiem o wymiarach 100 x 150 cm. W narożniku południowo-wschodnim spoczywała miseczką gliniana, poza tym grób był pusty. Grób został zbudowany przez ludność kultury amfor kulistych. Na młodszą epokę kamienia/starszą epokę brązu przypada jeszcze 14 jam różnicowanej wielkości. Największa z nich, kolista, liczyła aż 360 cm średnicy i 120 cm głębokości, inne były znacznie mniejsze. Kilka to zapewne ślady słupów. Odkryto w nich oprócz ceramiki sztylet krzemienny i 2 przeszłki gliniane.

Podobnie jak w latach ubiegłych odkryto w warstwie fragmenty ceramiki XIV-XV wiecznej, a w tym roku jeszcze znaczne ilości żużla żelaznego. Obiektów z tego czasu jednak nie zarejestrowano.